

УДК 614.48

ДЕЗІНФЕКТОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РІШЕННІ ПРОБЛЕМИ БІОБЕЗПЕКИ

Морозова Н.С., Рідний С.В., Коробкова І.В., Попов А.А., Карпенко А.Е.

Харківська медична академія післядипломної освіти;

sergey.readney@gmail.com

Основу заходів безпеки країни становить боротьба з інфекційними захворюваннями, що включає функціонування системи антимікробного захисту населення, тобто охорону довкілля від мікробного забруднення, заходи щодо запобігання зараженню людей, а також ефективну боротьбу з переносниками збудників інфекції (членистоногих та гризунів). Для цього потрібні нові підходи до організації неспецифічної профілактики інфекційних захворювань. У сучасних умовах єдиною дієвою заходом є діяльність професійної служби оперативного реагування у вигляді регіональних комунальних підприємств медичної дезінфекції на госпрозрахунку.

Ключові слова: біобезпека, дезінфекція, збудники, переносники.

У лютому поточного року на засіданні «Глобального партнерства G7 проти розповсюдження зброї та матеріалів масового знищення» в доповіді представника України відзначена не тільки значущість проблеми біобезпеки, а й внесені пропозиції від України, спрямовані на вдосконалення системи управління біоризиками.[1]

Одним з найважливіших напрямків передбачається впровадження дієвого моніторингу інфекцій людей і тварин, введення заходів швидкого реагування в надзвичайних ситуаціях, зниження ризику збільшення числа особливо небезпечних інфекцій людей і тварин.

Біобезпека передбачає, що в реальних умовах постійного багатоскладного, в тому числі патогенного мікробного оточення, охорона здоров'я населення потребує забезпечення ефективності антимікробного захисту, що включає як охорону навколишнього середовища від мікробного забруднення, так і заходи щодо запобігання зараженню людей мікроорганізмами, тобто вона вимагає ефективного функціонування відповідної системи антимікробного захисту, що складає основу боротьби з інфекційними захворюваннями. [2]

Значущим елементом такої систе-

ми є дезінфекція, яку можна трактувати як протидію потраплянню патогенних мікробів до організму людини та тварини.

Сприяти цьому має нерозривний комплекс дезінфекційних заходів, що включає:

Санітарні заходи з охорони довкілля від забруднення мікропатогенами, в тому числі шляхом знезараження відходів - побутових, медичних, стічних вод до викиду у довкілля і т.ін .;

Знищення безпосередньо самих патогенів, що можуть надходити до довкілля (профілактична дезінфекція, стерилізація) і вже знаходяться у довкіллі на різних об'єктах (вогнищева поточна і заключна дезінфекція, стерилізація);

Знищення джерел та переносників збудників інфекційних хвороб (членистоногих та гризунів).

З цього випливає, що будь-якого роду реформування та інноваційні процеси в охороні здоров'я, спрямовані на поліпшення громадського здоров'я, диктують необхідність інтеграції моніторингу інфекційної захворюваності в загальну систему з оперативно-виконавською профілактичною службою, яка, на жаль, не була передбачена про-

веденою реформою санітарно-епідеміологічної служби.

У цьому плані реформатори зробили ставку на ринок, так званих дезінфекційних послуг, які не підкріплені професійними кадрами. Склалися нові структурні підрозділи різних форм власності - комерційні організації, громадські, індивідуальні підприємці, основу яких складають співробітники, які не мають медичної освіти, а тим більше професійної підготовки. У такій ситуації, ні про яку оцінку епідеміологічної та санітарно-гігієнічної обстановки, а тим більш професійному вибору тактичних підходів до вирішення конкретного епідемічного завдання, наприклад, з регуляції чисельності переносників, говорити не можна.

В сучасних умовах не зайве нагадати про різке зростання чисельності гризунів не тільки в зоні військових дій, але і в результаті проблеми з побутовими відходами на заході країни. Слід звернути особливу увагу на незначний на перший погляд факт для деяких фахівців як зростання педикульозу, що актуальний для будь-якого мегаполісу в силу епідеміологічної значущості вошей які є переносниками збудника висипного тифу. За обставин, що склалися, педикульоз в належній мірі перестали реєструвати, а санпропускники в системі дезінфекційної служби ліквідували.

Досвід останніх десятиліть свідчить і про епідеміологічну проблему глобального масштабу. Виникла небезпека поширення (в результаті завезення переносників і хворих) небезпечних вірусних інфекцій (Ебола, Зика і ін.) щодо яких, як показала ситуація, у нас відсутні структури, здатні професійно оцінити ступінь небезпеки і оперативно відреагувати на неї.

Спрощенське ставлення до оперативної служби швидкого реагування, тобто дезінфекційної, загрожує непередбачуваними наслідками. У сучасній ситуації з великою часткою ймовірності

можна передбачити підйом ряду інфекційних захворювань.

В даний час маємо порушену відпрацьовану десятиліттями науково обґрунтовану систему профілактичної медицини, покликану забезпечувати епідемічне благополуччя в плані боротьби з переносниками інфекційних захворювань. Однак ще до 2010 р в організаціях дезінфекційного профілю будь-яких форм власності обов'язковою вимогою було ліцензування їхньої діяльності, яке передбачало обов'язкову підготовку (удосконалення) спеціалістів вищої та середньої ланки за фахом «дезінфекційний справа».

Скасування ліцензування дезінфекційної діяльності, по суті, відкрило доступ неспеціалістам до роботи в цій сфері. Суб'єкти підприємницької діяльності, які не мають спеціальної підготовки, не можуть визначити точний видовий склад гризунів і членистоногих на об'єктах, підібрати оптимальну кількість адекватних засобів винищення, препаративну форму, оцінити епідеміологічну та санітарно-гігієнічну обстановку для прийняття рішення про тактичні підходи до регулювання чисельності гризунів та членистоногих [3].

Більш того, неправильне, тривале застосування препаратів однієї хімічної групи призводить до формування стійкості до них у шкідників-переносників, яка згодом не тільки стає обмежувальним фактором для застосування засобів дезінсекції та дератизації та відповідної апаратури, а й призводить до швидкого відновлення і подальшого зростання чисельності гризунів і членистоногих на об'єктах. Тому незнання всіх специфічних підходів до організації та проведення дезінсекції та дератизації призводить не тільки до низької ефективності заходів, а й до збільшення даної проблеми.

Тобто, ситуація, що склалася в країні в області неспецифічної профілактики інфекційних захворювань та захис-

ту населення від біологічних загроз вимагає серйозної корекції.

У складній соціально-економічній та епідеміологічній ситуації в країні протиепідемічна служба більшою мірою повинна стати ланкою оперативного реагування в частині:

- ліквідації вогнищ інфекційних захворювань;
- лабораторної оцінки якості протиепідемічних заходів (внутрішній контроль в ЛПЗ на договірній основі) з відповідною корекцією та прогнозами;
- боротьби з переносниками інфекційних захворювань.

Така система може і повинна працювати на госпрозрахунку.

У сучасних умовах це можуть бути регіональні комунальні підприємства «Профілактичної медицини» (КППМ), які повинні працювати в оперативному взаємозв'язку з аналітичною епідгрупою регіонального центру охорони здоров'я, яка на підставі інформації з місць (ЛПЗ, КППМ і т.ін.), проводить аналіз і прогнозує інфекційну захворюваність в регіоні з подальшим коригуванням проведених планових протиепідемічних заходів.

От же, запропонована концепція реформування протиепідемічної служби передбачає:

- Перехід на госпрозрахунок, тобто не вимагає бюджетного фінансування;
- Концентрацію всіх розділів протиепідемічної діяльності в єдину систему, що дозволяє оперативно оцінювати епідситуацію та вносити необхідні корективи.[4]

Робота в форматі КППМ, укомплектованого висококваліфікованими фахівцями дає можливість надавати цілу низку необхідних протиепідемічних якісних послуг різним установам і населенню.

Таким чином, рішення проблем біобезпеки на державному рівні перед-

бачає професійне забезпечення боротьби не тільки зі збудниками інфекційних захворювань, але і з переносниками за умови відродження в системі громадського здоров'я оперативної ланки, тобто дезінфекційної служби.

Література

1. http://www.consumer.gov.ua/News/1873/Volodimir_Lapa_u_Rimi_prezentuvav_proekt_tnu_propozitsiyu_vid_Ukraini_u_sferi_biobezpeki_ta_biozakhistu
2. Шандала М.Г. Дезинфектология как важная составляющая системы антимикробной защиты. Эпидемиология и инфекционные болезни, 2014.-№ 3.-С.4-7.
3. Управление численностью проблемных биологических видов : Учебное пособие / под ред. В.А. Рыльникова. – М. : Институт пест-менеджмента, 2011.-Т.3. Дератизация – 220 с.
4. Морозова Н.С., Ридный С.В. Готовы ли мы к новым эпидемиям опасных инфекций. СЕС. Профілактична медицина. - 2016. - № 3. - С. 3-4.

References

1. http://www.consumer.gov.ua/News/1873/Volodimir_Lapa_u_Rimi_prezentuvav_proekt_tnu_propozitsiyu_vid_Ukraini_u_sferi_biobezpeki_ta_biozakhistu(in Ukrainian)
2. Shandala M.G. Dezinfectologiya kak vazhnaya sostavlyayushchaya sistemy antimikrobnoy zashchity. Epidemiologiya i infektsionnyye bolezni, 2014.-№ 3.-S.4-7. (in Russian)
3. Upravleniye chislennost'yu problemnykh biologicheskikh vidov : Uchebnoye posobiye / pod red. V.A Ryl'nikova. – M. : Institut pest-menedzhmenta, 2011.-Т.3. Deratizatsiya - 220s. (in Russian)
4. Morozova N.S., Ridnyy S.V. Gotovy li my k novym epidemiyam opasnykh infektsiy. SES. Profnlaktichna meditsina. - 2016. - № 3. - S. 3-4. (in Russian)

Резюме

ДЕЗИНФЕКТОЛОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В РЕШЕНИИ ПРОБЛЕМЫ БИОБЕЗОПАСНОСТИ.

*Морозова Н.С., Ридный С.В.,
Коробкова И.В., Попов А.А.,
Карпенко А.Е.*

Основу мер безопасности страны составляет борьба с инфекционными заболеваниями, включающая функцио-

нирование системы антимикробной защиты населения, т.е. охрану окружающей среды от микробного загрязнения, меры по предупреждению заражения людей, а также эффективную борьбу с переносчиками возбудителей инфекции (членистоногих и грызунов). Для этого требуются новые подходы к организации неспецифической профилактики инфекционных заболеваний. В современных условиях единственно действенной мерой является деятельность профессиональной службы оперативного реагирования в виде региональных коммунальных предприятий медицинской дезинфекции на хозрасчете.

Ключевые слова: биобезопасность, дезинфекция, возбудители, переносчики.

*Впервые поступила в редакцию 03.03.2017 г.
Рекомендована к печати на заседании редакционной коллегии после рецензирования*

Summary

DISINFECTOLOGICAL TECHNOLOGIES IN THE SOLUTION OF THE PROBLEM OF BIOSAFETY.

*Morozova N. S. , Readney S. V.,
Korobkova I. V., Popov A. A.,
Karpenko A. E.*

The basis of the country's security is the fight against infectious diseases, including the functioning of the antimicrobial protection system, i.e., environmental protection from microbial contamination, measures to prevent human infection, as well as effective control of vectors of infectious agents (arthropods and rodents). This requires new approaches to non-specific prevention of infectious diseases. In the current conditions, the only effective measure is the work of professional service rapid response in the utility companies of the medical disinfection on the self-financing.

Keywords: biosecurity, disinfection, pathogens, vectors.

УДК 616-099: 614.71/.75]-07-084

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ІНІЦІАТИВ ВООЗ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ НЕІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, ОБУМОВЛЕНИХ ЗАБРУДНЕННЯМ ПОВІТРЯ

Власик Л.І.^{1,2}, Власик Л.Й.¹

¹*Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет»*

²*Державне підприємство «Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки імені академіка Л.І.Медведя МОЗ України»*

В роботі наголошується, що через недостатню співпрацю сектору охорони здоров'я та інших секторів народного господарства, зменшення забруднення повітря ще не знайшло належного відображення в стратегії охорони громадського здоров'я щодо запобігання неінфекційних захворювань. Показано, що цю проблему покликано вирішити останні ініціативи ВООЗ, що склали основу дорожньої карти, в якій викладені бачення, обґрунтування і механізми можливих шляхів посилення сектором охорони здоров'я глобальних заходів у відповідь на негативні наслідки для здоров'я від забрудненого повітря. Запропоновано розглянути для імплементації в Україні чотири групи відомих, недорогих, ефективних та схвалених ВООЗ заходів щодо зменшення тягаря НІЗ під впливом забрудненого повітря.

Ключові слова. ВООЗ, профілактика неінфекційних захворювань, забруднення атмосферного повітря